

Keturi iš dešimties vyresnių nei 65 metų Lietuvos gyventojų nieko nežino apie kvalifikuotą el. parašą, rodo naujausia Lietuvos Respublikos Ryšių reguliavimo tarnybos (RRT) apklausa. Dar 38 proc. teigia neturintys, kur jo naudoti, o 13 proc. senjorų mano, kad šia priemone naudotis yra sudėtinga. Anot ekspertų, tai, kad vyresniems lietuviams kvalifikuotas [el. parašas](#) vis dar yra neįprastas įrankis, lemia baimės sugadinti įrenginį, netekti pinigų ar atskleisti asmeninius duomenis, todėl būtina griauti šiuos klaidingus įsitikinimus.

„Kalbant apie naudojimąsi el. parašu, vyresni gyventojai linkę nepasitikėti savo skaitmeniniais gebėjimais, o bendraujant su jais išryškėja bendra tendencija – baimė. Senjorai nerimauja, jog internetu prisijungdami prie banko ar kitų el. paslaugų ir neteisingai atlikę tam tikrus veiksmus jie praras asmeninius duomenis, pinigus ar netgi sugadins savo įrenginį. Ir ši baimė visai suprantama, kai girdime apie augančius internetinio sukčiavimo mastus ir tobulėjančius sukčių veikimo metodus,“ – sako asociacijos „Langas į ateitį“ direktorė Rita Šukytė.

Jos teigimu, sumažinti nepasitikėjimo jausmą ir paskatinti senjorus pradėti naudotis kvalifikuotu el. parašu galėtų aplinkiniai, artimieji bei daugiau tikslesnės informacijos.

„Norintiems tobulinti skaitmenines kompetencijas žmonėms kartais tereikia padrąsinimo. Pastebėjome, jog pradžioje būnant šalia ir padedant prisijungti prie el. paslaugų, atlikti tam tikras operacijas, senjorai kitą kartą drąsiau šiuos veiksmus atlieka savarankiškai. Taip pat labai svarbu vyresniems žmonėms papasakoti apie el. paslaugų įvairovę, jų privalumus, suteikti informacijos iškilus svarbiems saugumo klausimams. Vienas tokių pavyzdžių – ką daryti, jei telefone staiga įsijungia „Smart-ID“ programėlė ir prašo įvesti PIN kodą, nors tuo metu nesijungiama prie jokių el. paslaugų. Gavę patarimą, kaip teisingai pasielgti, jie jaučiasi ramiau, todėl skaitmeninių priemonių bijo mažiau“, – teigia R. Šukytė.

Kvalifikuotą el. parašą gaubia mitai

Asociacijos „Infobalt“ eIDAS pogrupio pirmininkas Viktoras Kamarevcevas atkreipia dėmesį, jog visuomenėje vis dar egzistuoja klaidinančių mitų, kurie atgraso senjorus nuo kvalifikuotų el. parašo priemonių. Anot jo, neretai vyresniems žmonėms atrodo, kad jie neturės kur panaudoti kvalifikuoto el. parašo priemonės, nes nežino, kas tai yra.

„Kvalifikuotos el. parašo priemonės naudojamos ne tik elektroniniam pasirašymui, bet ir asmens tapatybės patvirtinimui. Šiandien didelė dalis paslaugų, kuriomis naudojasi senjorai,

jau yra pasiekiamos elektroninėje erdvėje – jie gali jungtis prie sveikatos portalų, prisirašyti prie gydymo įstaigos, užsiregistruoti vizitui pas gydytojus, konsultuotis su specialistais nuotoliniu būdu ar pratęsti vaistų receptus. Naudojant šias priemones taip pat galima prisijungti prie internetinės bankininkystės ir patikrinti savo banko sąskaitą, atlikti pinigų pavedimus ar sumokėti mokesčius“, – sako V. Kamarevcevas.

Antras klaidingas įsitikinimas – kad kvalifikuotu el. parašu naudotis yra sudėtinga. V. Kamarevcevas teigia, jog juo ne tik greitai, bet ir paprastai atliekamos kasdienės skaitmeninės operacijos: „Yra keletas kvalifikuoto el. parašo naudojimo būdų, nereikalaujančių jokių papildomų įrenginių, pavyzdžiui, skaitytuvų. Senjorui tereikia turėti išmanųjį įrenginį. Pirmasis – naudoti integruotą kvalifikuotą el. parašą telefone esančioje SIM kortelėje, kurią galima įsigyti iš mobiliojo ryšio operatorių. Antrasis – atsisiųsti išmaniąją „Smart-ID“ programėlę bei užregistruoti naują paskyrą. Pasirinkus tiek pirmąjį, tiek antrąjį būdą ir jungiantis prie el. paslaugų, telefone atsiras PIN kodo užklausa su prašymu patvirtinti savo tapatybę ar pasirašyti. Senjorui tereikės suvesti jam vienam žinomą kodą ir taip užbaigti atliekamą veiksmą.“

V. Kamarevcevas atkreipia dėmesį, jog kvalifikuotas el. parašas yra saugi priemonė, tačiau svarbu išlikti budriems.

„Kvalifikuotam el. parašui reikalingus PIN kodus žino tik juos sukūręs žmogus, todėl niekas kitas skaitmeninių operacijų senjoro vardu atlikti negalės. Tačiau tiek jungiantis prie el. paslaugų, tiek atliekant pavedimus svarbu skaityti pranešimus išmaniojo įrenginio ekrane, nes jie nurodo, kokia operacija yra atliekama. Jeigu kyla bent menkiausias įtarimas – atšaukite ją. O jei kvalifikuotu el. parašu naudositės pirmą kartą – pasikonsultuokite su artimuoju, kuris jau yra susipažinęs su šiomis priemonėmis. Kartu atlikus pirmąsias operacijas pamatysite, kad viskas paprasta ir saugu“, – sako V. Kamarevcevas.

